

RAZPRAVE – ČLANKI

BARBARA ZORMAN

Oblikovanje (pod)žanra mladinske avtobiografije na Slovenskem

V prispevku so predstavljene nekatere določnice slovenske mladinske avtobiografske proze, zlasti poskus verodostojnega posnemanja dejanskega sveta, ki se izrazito uresničuje v jeziku. Ta si prizadeva za literarno poustvaritev fizičnega prostora pisateljeve mladosti, predvsem z referencami, kot so med drugim ledinska imena in čutno nazorne podobe prostora. Posnemanje preteklega časa se udejanja tudi s pomočjo narečnih besed oziroma izrazov za pretekle kulturne prakse. Najočitnejši element žanra, torej enotnost med avtorjem, pripovedovalcem in protagonistom (avtobiografska pogodba), je v mladinskih avtobiografijah pogosto zelo kompleksna zaradi opisovanja procesa osebne formacije na eni strani ter velikega časovnega razmika na drugi. Recepcijo mladinskih avtobiografij zaznamuje osredinjenost na referencialno funkcijo besedila. Bralci so posebej pozorni na elemente dokumentarnosti oziroma mladinske avtobiografije dojemajo kot pričevanja o samoformaciji, ki jih v kolektivni spomin prispevajo javne osebnosti. Tovrstna recepcija izhaja med drugim tudi iz napetosti med singularnim in generičnim znotraj avtobiografije, pri čemer lahko recepcija mladinskega avtobiografskega teksta predstavlja tudi sidro pripadnosti, ki se veže na specifično razredno, etnično oziroma drugačno skupinsko identiteto. V nadaljevanju prispevka prikazem vzorec Cankarjevega *Mojega življenja* kot prototip tega (pod)žanra, ki vzpodbudi produkcijo številnih podobnih besedil, diverzifikacijo vzorca s pripovedjo ženske in meščanske pisateljice, literarnimi reprezentacijami mladostnikov znotraj diskriminiranih družbenih skupin ter naposled s pripovedmi, v katerih je poudarjen vitalistični oziroma karnevalski humor.

The paper presents certain features of Slovenian autobiographical fiction for children and teenagers, in particular its attempt at authentic mimesis of the actual world, particularly in the linguistic imitation of the physical space of the writer's youth through references such as, among other things, field names and poetic images of space that evoke sensory perception. The imitation of the past is also realised with the use of dialect words or expressions for past cultural practices. The most obvious element of the genre, the unity between the author, the narrator and protagonist (autobiographical contract), is often quite complex in children's/youth autobiographies due to the description of the formative process on the one hand and the large time gap on the other. The reading of children's and youth autobiographies is characterised by the reader's focus on the referential, documentary function of these texts which are often perceived as testimonies of self-formation contributed to the collective memory by public figures. This kind of reception is also due to

the tension between the singular and the generic within autobiography. The reception of a children's/youth autobiographical text may also represent an anchor of belonging that is tied to a specific class, ethnic or other group identity. The paper further presents a sample of Cankar's My Life as the paradigmatic text within this (sub)genre and its further diversifications with the model of the women writers, adolescents within discriminated social groups, and finally with narratives that emphasize vitalist or carnivalesque humour.